

Øivind Strand

oivind.strand@imr.no

Tore Strohmeier

tore.strohmeier@imr.no

Status og råd

I Norge høstes stort kamskjell kun ved dykking. Kjerneområdet er i Sør-Trøndelag, og totalfangsten på 899 tonn i 2008 var

den største siden fangstingen startet. Fiskeridirektoratet har i 2008 sluttført høring på forslag til reguleringstiltak i fisket etter stort kamskjell.

For å få frem informasjon om reproduksjonsevne og rekruttering har Havforskningsinstituttet målsetting om årlige undersøkelser av alderssammensetning i bestanden som det høstes fra i Trøndelag.

Figur 2.10.1

Stort kamskjell med den store, hvite lukkemuskelen som sammen med den røde og hvite gonaden utgjør de vanligst spiselige delene i skjellet.

Great scallop with the large adductor muscle that in addition to the gonad constitutes the edible parts of this bivalve.

Stort kamskjell (Figur 2.10.1) er utbredt langs kysten av det nordøstlige Atlanterhavet fra Den iberiske halvøy i sør til Vestfjorden i nord. Skjellet finnes fra like under tidevannssonen og ned til mer enn 100 m dyp. I norske farvann er de største forekomstene registrert på mellom 5–30 m dyp, i Trøndelagsfylkene og Nordland. Kamskjellet ligger vanligvis i en fordypning i bunnsedimentet med den flate siden vendt opp, i flukt med bunnoverflaten og dekket av sediment.

Skjellet finnes helst i strømsterke områder og på bunn av ulik sammensetning; fra fin til grov grus, med eller uten innblanding av mudder og organisk materiale. Skjellenes føde består av planteplankton, bakterier, andre mikroorganismer og dødt organisk materiale (detritus). Frittsvevende planteplankton og mikroskopiske alger knyttet til bunnsstratet er den viktigste føden. Vanntransporterer næring til skjellene, og man-

ge steder vil faktorer som dyp, tidevann og vannbevegelse påvirke variasjonen i skjellenes fødetilgang. Sammen med sesongvariasjoner i planteplanktonproduksjon, gjør dette at både mengden og kvaliteten på skjellenes ernæring kan variere mye.

Utbredelsen av stort kamskjell i norske farvann er i vesentlig grad begrenset av lave vintertemperaturer og lav saltholdighet. Klimaendring med milde vintrer vil derfor trolig føre til at bestanden kan øke utbredelse lenger nordover. Kamskjell er lite tolerant for lav saltholdighet, og endring i tilførsel av ferskvann til kystvannet kan også endre utbredelsen i kystsonen.

Stort kamskjell

Pecten maximus

Familie: Pectinidae

Levetid: Over 20 år, 17–18 cm skall høyde, maks vekt 500–600 gram.

Leveområde: Lever i en fordypning i bunnsedimentet og delvis dekket av sediment.

Gyteområde og -tid: Gyter i sommerhalvåret. Befruktning fritt i vannmassene hvor larvene utvikler seg og bunnslår etter mer enn én måned.

Fødevaner: Skjellenes føde består av både planteplankton, bakterier, andre mikroorganismer og dødt organisk materiale.

Fangst 2008: 899 tonn

Norsk fangstverdi: 20 millioner kroner

Vitenskapelig dykking brukes i undersøkelser av stort kamskjell.

Havforskningsinstituttet gjennomførte ikke tokt til Trøndelag i 2008, men data fra tidligere undersøkelser tyder på at reproduksjonsevne og rekruttering i bestanden som fiskes er god og varierer lite mellom år.

Overvåking av biologiske data fra bestandene og økt kunnskap om bestandsstrukturen er en viktig forutsetning for å kunne oppnå en langsiktig bærekraftig utvikling og forvaltning. Havforskningsinstituttet arbeider med å etablere et overvåkingsprogram hvor biologiske data blir samlet inn i samarbeid med næringsaktører. Sammen med forskning som skal gi økt kunnskap om rekruttering, skal dette legge grunnlaget for økt, langsiktig og bærekraftig utnyttelse av stort kamskjell.

Fiskeri

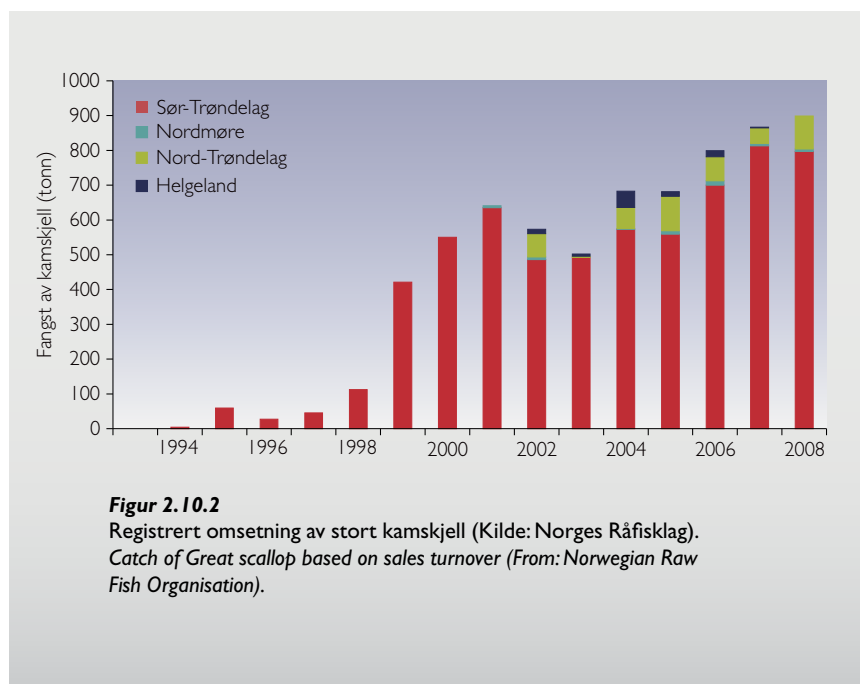
Siden 2000 har den registrerte omsetningen vært på 500–900 tonn kamskjell, med en stabil økning de siste seks år (Figur 2.10.2). Fangstene på til sammen 899 tonn i 2008 var den største siden fisket startet. Om lag 90 % av landingene skjer ved Hitra, Frøya og Froan, og her var det en liten nedgang i fangstene fra 2007. Fangstene i Nord-Trøndelag økte imidlertid fra 45 til 95 tonn kamskjell.

Stort kamskjell er i Norge utelukkende fangstet ved dykking, og fiskerne operer i dykkerlag fra merkeregistrerte fartøyer.

Flere observasjoner på Vestlandet de siste årene tyder på at forekomster av kamskjell øker på dybder grunnere enn 5–10 m. Sommeren 2008 fikk vi inn informasjon fra flere uavhengige kilder som støtter opp om disse observasjonene. Sports- og

fridykkere mange steder finner nå ofte kamskjell helt opp til dybder rundt 5 m. Dette har tidligere vært svært uvanlig. Med bakgrunn i disse observasjonene og muligheten for at endring i klima kan påvirke

utbredelse av stort kamskjell på grunne områder, har Havforskningsinstituttet etablert lokaliteter hvor vi ønsker å overvåke utviklingen i dybdeutbredelse. De første undersøkelsene ble gjort høsten 2008.

Figur 2.10.2

Registrert omsetning av stort kamskjell (Kilde: Norges Råfisklag). Catch of Great scallop based on sales turnover (From: Norwegian Raw Fish Organisation).

Great Scallop Diver Fishery

Dredge exploitation of great scallop (*Pecten maximus*) in Norway has been impeded by the unfavourable bottom conditions, and harvest is done by scuba diving. The catch in 2008 was 899 tonnes, the largest ever since the diver based fishery in mid-Norway started in the

1990s. The harvested stock is considered to be stable and fishery is sustainable. In western Norway the scallops seem to expand in shallow water, suggested to be related to climate with higher frequency in mild winters. IMR has started monitoring shallow water distribution of the scallop at two sites in western Norway.